

Article Type: Original

Relationship between Personality Traits and Altruism among Physical Education Students: The Mediating Role of Political Behaviors

Shabnam Naroei Sefidabeh¹ , Ali Basirinia^{2*} , Bahman Kord Tamini³

1. Master's student in political science, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Political Science, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.

3. Associate Professor, Department of Psychology, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.

Received: 12/06/2025, Revised: 10/08/2025, Accepted: 03/10/2025

* Corresponding Author: Ali Basirinia, E-mail: a.basiriniya@lihu.usb.ac.ir

How to Cite: Naroei Sefidabeh, SH., Basirinia, A., Kord Tamini, B. (2026). Relationship Between Personality Traits and Altruism among Physical Education Students: The Mediating Role of Political Behaviors. Sport Psychology Studies, 15(56),19-34. In Persian

Extended Abstract

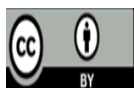
Background and Purpose

Altruistic behavior is widely recognized as one of the core constructs in positive psychology, and in recent years it has attracted increasing attention in educational contexts due to its potential educational and emotional outcomes. A growing body of research has examined altruism and its educational consequences, highlighting the importance of this construct for learners' development. In the literature, personality traits are identified as one of the fundamental determinants of altruistic behavior. From this perspective, personality not only shapes individuals' orientation toward others, but also plays a crucial role in the intensity, continuity, and quality of altruistic actions within social and educational contexts.

Among physical education students, personality traits may influence the level of

political behavior, defined as efforts to exert influence, acquire resources, and maintain social position in group environments. Political behavior in group and organizational settings refers to individuals' attempts to influence others, gain access to resources, and preserve social status, which can affect interpersonal relationships. Political behavior includes individuals' attributions regarding self-serving behaviors and is defined as a subjective evaluation of the extent to which the work environment is characterized by individuals who display self-serving behaviors.

Research has shown that personality traits can have a significant impact on individuals' political attitudes, values, and behaviors, and that personality can influence political orientation, levels of participation, and modes of interaction with the political system. On the

other hand, there is a close relationship between political behavior and altruism. As noted, altruism refers to going beyond the self and a willingness to help others without regard for personal gain, whereas political behavior encompasses a set of activities aimed at acquiring, increasing, and exercising power. With the expanding role of universities in educating responsible and active citizens, increasing attention has been directed toward psychological and social factors influencing altruistic behavior and students' social participation. Altruism, as a key component of social capital, is influenced by a range of individual and contextual characteristics, among which personality traits and political behaviors play prominent roles. Personality traits shape how individuals perceive social issues, their sensitivity to the public good, and their manner of participation in social and political domains. Meanwhile, political behaviors, as an observable manifestation of civic engagement, may function as a mediating mechanism that strengthens or weakens the effect of personality traits on the emergence of altruistic behavior.

Despite the importance of these relationships, few studies have simultaneously examined these variables within a comprehensive model, particularly using structural equation modeling and among physical education students, who—due to the nature of their field—play an important role in promoting collective and social activities. Therefore, clarifying these relationships within the cultural and social context of Zahedan County may help address existing research gaps and provide a scientific basis for educational and social planning. Accordingly, the main objective of this study was to examine the relationship between personality traits and altruism with the mediating role of political behaviors. Thus, the present study sought to answer the following question: Is there a relationship between personality traits and

altruism with the mediating role of political behaviors among physical education students in Zahedan County?

Material and Methods

Measurement Tools

The purpose of the study was applied, and the research method was descriptive–correlational. The statistical population of this study consisted of physical education students in Zahedan County, Sistan and Baluchestan Province. From this population, 302 students were selected using convenience sampling. Inclusion criteria included enrollment in the field of physical education, age range of 20 to 40 years, willingness to participate in the study, absence of major psychiatric disorders (self-reported), and no use of substances or psychiatric medications (self-reported). Exclusion criteria included lack of informed consent, incomplete questionnaire responses, presence of major psychiatric disorders, substance dependence, use of psychiatric medications, or concurrent receipt of psychotherapy.

Data were collected using the NEO Five-Factor Inventory developed by Costa and McCrae (1989), the Altruistic Behavior Questionnaire developed by Rossi (2004), and the Political Behavior Questionnaire developed by DuBrin (2009).

After coordination and preparation of the questionnaires in online format, a call for participation was posted at the university. Individuals who were willing to participate accessed the questionnaire link and completed the instruments. Once the required number of participants was reached, the data were extracted and prepared for analysis. The data were analyzed using SmartPLS software, version 4.

Findings

The results indicated that the direct path coefficients between agreeableness and political behavior ($P = 0.026$, $\beta = 0.082$), neuroticism and political behavior ($P = 0.001$, $\beta = 0.098$), openness to experience and political behavior ($P = 0.007$, $\beta = 0.007$), agreeableness and altruism ($P = 0.001$, $\beta = 0.296$), and political behavior and altruism ($P = 0.001$, $\beta = -0.385$) were statistically significant.

Conclusion

The findings showed that agreeableness, neuroticism, and openness to experience were significantly associated with political behaviors among physical education students, indicating that these personality dimensions directly influenced political behavior. Additionally, agreeableness and political behaviors were significantly related to altruism among physical education students.

The results further demonstrated that certain personality dimensions—particularly agreeableness, neuroticism, and openness to experience—play a significant role in explaining political behaviors among physical education students. These findings suggest that personality traits function as important intrapersonal factors influencing individuals' political attitudes and actions. Specifically, students with higher levels of agreeableness and openness to experience are more likely to exhibit active political participation due to their greater inclination toward social interaction, acceptance of diverse perspectives, and sensitivity to collective issues. Conversely, the influence of neuroticism on political behavior may stem from heightened emotional sensitivity to social and political events and increased reactivity to environmental stressors and challenges.

Another important finding was the significant relationship between agreeableness, political behaviors, and altruism among physical education students. This result indicates that more agreeable students, due to characteristics such as empathy, cooperation, and concern for collective interests, are more inclined to display altruistic behaviors while also participating in political activities. Within this framework, political behaviors can be viewed as a form of social action aimed at improving collective conditions and supporting the rights of others.

Overall, it can be concluded that personality and moral-social characteristics—particularly agreeableness—play a key role in shaping political and altruistic behaviors among physical education students. These findings underscore the importance of considering personality dimensions in cultural and educational planning at universities, such that strengthening positive personality traits may facilitate increased social and political participation as well as behaviors grounded in collective responsibility among students.

Among the limitations of the present study are the use of a correlational research design and structural equation modeling, which, although allowing for the examination of hypothesized causal relationships, limit definitive causal inference. Additionally, the statistical population was restricted to physical education students in Zahedan County, which necessitates caution in generalizing the findings to other academic disciplines, age groups, and cultural-social contexts. Reliance on self-report instruments may also be subject to social desirability bias, particularly for variables such as altruism and political behavior that have normative and value-laden characteristics. Furthermore, the absence of contextual variables such as socioeconomic

status, prior civic participation experiences, and levels of political awareness may have affected the precision of the explanatory relationships among variables. In light of these findings and limitations, future research is recommended to employ longitudinal or quasi-experimental designs to examine the dynamics of relationships among personality traits, political behaviors, and altruism, thereby enabling more accurate causal interpretations. Expanding the statistical population to include other academic fields, universities, and geographic regions may also enhance the generalizability of the results.

Keywords: Physical Education; Political Behavior; Personality; Altruism.

Funding

This study received no funding from public, commercial, or nonprofit organizations.

Authors' Contributions

All authors have participated in designing, implementing and writing all parts of the present study.

Conflicts of Interest

The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgement

We sincerely thank all the students who collaborated in this research.

نوع مقاله: پژوهشی اصیل

ارتباط ویژگی‌های شخصیتی با حس نوع دوستی دانشجویان تربیت بدنی: نقش میانجی رفتارهای سیاسی

شبنم ناروئی سفیدآبه^۱، علی بصیری نیا^۲ * بهمن کرد تمینی^۳

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد علوم سیاسی دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

۲. استادیار گروه علوم سیاسی دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران (نویسنده مسئول).

۳. دانشیار گروه روانشناسی دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۳/۲۲، تاریخ اصلاح: ۱۴۰۴/۰۵/۱۹، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۱۱

* Corresponding Author: Ali Basirinia, E-mail: a.basiriniya@lihu.usb.ac.ir

How to Cite: Naroei Sefidabeh, SH., Basirinia, A., Kord Tamini, B. (2026). Relationship Between Personality Traits and Altruism among Physical Education Students: The Mediating Role of Political Behaviors. Sport Psychology Studies, 15(56), 19-34. In Persian

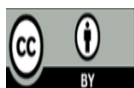
چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف مدلیابی معادلات ساختاری رابطه ویژگی‌های شخصیتی با حس نوع دوستی دانشجویان تربیت بدنی با نقش میانجی رفتارهای سیاسی انجام شد.

مواد و روش‌ها: جامعه آماری این پژوهش دانشجویان تربیت بدنی شهرستان زاهدان بود که از میان آنها ۳۰۲ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه پنج عاملی نئو ساخته کاستا و مک‌دری (۱۹۸۹)، پرسشنامه رفتار نوع دوستانه ساخته روسی (۲۰۰۴) و پرسشنامه رفتارهای سیاسی ساخته دوبرین (۲۰۰۹) بود. داده‌های پژوهش حاضر با استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی.ال.اس - ۴ تحلیل شد. **یافته‌ها:** نتایج به دست آمده نشان داد که ضرایب مسیر مستقیم بین توافق‌پذیری با رفتار سیاسی ($\beta=0/082, P=0/026$)، روان‌رنجوری با رفتار سیاسی ($\beta=0/098, P=0/001$)، گشودگی نسبت به تجربه با رفتار سیاسی ($\beta=0/007, P=0/007$)، توافق‌پذیری با نعدوستی ($\beta=0/296, P=0/001$) و رفتار سیاسی با نعدوستی ($\beta=-0/385, P=0/001$) معنادار بود.

نتیجه‌گیری: در مجموع، می‌توان نتیجه گرفت که ویژگی‌های شخصیتی نقش مهمی در شکل‌گیری نعدوستی دانشجویان دارند و رفتارهای سیاسی یکی از سازوکارهای مؤثر در این رابطه است. بنابراین، توجه به تقویت رفتارهای سیاسی سازنده می‌تواند به ارتقای نعدوستی در بین دانشجویان تربیت بدنی منجر شود.

کلیدواژه‌ها: تربیت بدنی، رفتار سیاسی، شخصیت، حس نوع دوستی.

مقدمه

رفتار نوع‌دوستانه^۱ به‌عنوان یکی از سازه‌های هسته‌ای در روان‌شناسی مثبت‌گرا به‌طور گسترده‌ای شناخته شده و در سال‌های اخیر، به‌دلیل پیامدهای بالقوه آموزشی و هیجانی آن، توجه فزاینده‌ای را در بافت‌های آموزشی به خود جلب کرده است. بدنه روبه‌رشدی از پژوهش‌ها به بررسی نوع‌دوستی و پیامدهای آموزشی آن پرداخته و اهمیت این سازه را برای رشد یادگیرندگان نشان داده‌اند (لی و چو،^۲ ۲۰۲۶). در میان صاحب‌نظران و اندیشمندان، در چپستی و ماهیت رفتارهای نوع‌دوستانه به‌عنوان یک خصیصه انسانی اختلاف‌نظرهایی وجود دارد. برخی از اندیشمندان، نوع‌دوستی را حقیقتی غیرممکن می‌دانند و هر آنچه را که نوع‌دوستی نامیده می‌شود، به خودخواهی انسان بازمی‌گردانند. البته برخی دیگر، نوع‌دوستی را امری برآمده از درون انسان نمی‌دانند، بلکه آن را ناشی از آموزه‌های اجتماعی می‌دانند (استوکس و لیشر،^۳ ۲۰۲۳). آنچه در اینجا حائز اهمیت می‌باشد این است که وجه جامع نظرات اندیشمندان درباره مفهوم نوع‌دوستی، فراتر رفتن از خود می‌باشد. در کلی‌ترین تعریف، نوع‌دوستی به توجه و احترام به منافع دیگران از طریق اولویت‌دادن به نیازهای آنان اشاره دارد و به‌عنوان بعدی اخلاقی و بنیادی از رفتار و کنش فردی تلقی می‌شود. این مفهوم فرد را به‌عنوان کسی توصیف می‌کند که «برای شادی دیگران زندگی می‌کند» یا «در خدمت بشریت است» و در نتیجه، به ارزشمندی زندگی در ابعاد مادی و معنوی منجر می‌شود. اگرچه نوع‌دوستی در بسیاری از فرهنگ‌ها و ادیان به‌عنوان یک ارزش هسته‌ای شخصیتی شناخته می‌شود، اما ممکن است این ویژگی بر پایه عواملی مانند رفتار همدلانه، خوش‌بینی و رضایت از زندگی شکل گرفته و تقویت شود (سامان و همکاران، ۲۰۲۵).

در پژوهش‌ها، ویژگی‌های شخصیتی^۴ به‌عنوان یکی از تعیین‌کننده‌های اساسی رفتار نوع‌دوستانه شناخته می‌شوند. از این منظر، شخصیت نه‌تنها جهت‌گیری فرد نسبت به دیگران را شکل می‌دهد، بلکه نقش مهمی در شدت، تداوم و کیفیت کنش‌های نوع‌دوستانه در بافت‌های اجتماعی و آموزشی ایفا می‌کند (آمورمینو و همکاران،^۴ ۲۰۲۵). ابعادی که الگوی صفات پنج‌عاملی شخصیت را دربرمی‌گیرد عبارتند از: روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی. این ابعاد به‌عنوان سازمانی از نظام‌های پویا که رفتارهای صحیح افراد و سبک‌های تفکر آنها را ارزیابی می‌کند، تعریف می‌شوند. هر یک از این پنج عامل روی هم رفته به وسیله گرایش‌های جدا از موقعیت در افکار، احساسات و عکس‌العمل‌های افراد به وجود می‌آیند (سوس و همکاران،^۵ ۲۰۱۸). روان‌رنجورخویی اساساً تمایل به تجربه مداوم هیجان‌های منفی است (کلامر و همکاران،^۶ ۲۰۱۷). برون‌گرایی و توافق‌پذیری که دارای مضامین زیادی در روابط اجتماعی و بین‌فردی هستند هر دو به ترتیب با پیش‌آمدگی تجربه هیجان‌های مثبت، خوش‌بینی و اعتماد و تمایل زیاد در برقراری روابط با دیگران و با پیش‌آمدگی تجربه روابط بین‌فردی غیرمتعارض به دلیل توانایی حل تعارض بالا و بازداری هیجان‌های منفی توصیف می‌شوند (تاو و همکاران، ۲۰۱۷). گشودگی به تجربه به‌عنوان یک روال غیرمعمول و جهت‌گیری واقع‌بینانه توصیف می‌شود و در نهایت وظیفه‌شناسی با توان‌مندی «خود» و توانایی به تعویق انداختن رضایت فوری در جهت برنامه‌ریزی بلندمدت، تصمیم‌گیری‌های منطقی و تعهد و پایبندی به آنها تعریف شده است (جوردی و پتوت،^۷ ۲۰۱۷). نتایج پژوهش اودا و همکاران (۲۰۱۴) نشان داده است که افراد با ویژگی‌های شخصیتی سازگاری، توافق‌پذیری و برون‌گرایی تمایل بیشتری به نوع‌دوستی دارند. افراد با ویژگی شخصیتی مسئولیت‌پذیری و وجدان‌مندی ممکن است از روی احساس وظیفه به دیگران کمک کنند و افراد با

^۵ South et al.^۶ Klamer et al.^۷ Jourdy & Petot^۱ Altruistic Behavior^۲ Li & Chu^۳ Stocks & Lishner^۴ Amormino et al.

بعد منفی، افراد نوع دوست کمتر از سیاست‌های مبتنی بر سودجویی فردی حمایت می‌کنند (مک درموت، ۲۰۱۷). در پژوهش زتلر و همکاران (۲۰۱۱) نتایج نشان داده است که رفتار سیاسی به عنوان یکی از بسترهای مهم شکل‌گیری نوع دوستی شناخته می‌شود. شواهد نشان می‌دهد مشارکت سیاسی، هویت جمعی و جهت‌گیری‌های ایدئولوژیک می‌توانند از طریق تقویت احساس مسئولیت اجتماعی، همدلی و عدالت‌خواهی، رفتارهای نوع‌دوستانه را افزایش دهند. در مقابل، قطبی‌شدگی سیاسی و بی‌اعتمادی نهادی ممکن است اثرات بازدارنده‌ای بر بروز کنش‌های نوع‌دوستانه داشته باشد.

به طور خلاصه، پژوهش‌ها نشان داده است که ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند تأثیر قابل توجهی بر نگرش‌ها، ارزش‌ها و رفتارهای سیاسی افراد داشته باشند و همچنین شخصیت افراد می‌تواند جهت‌گیری سیاسی، میزان مشارکت و شیوه تعامل آن‌ها با نظام سیاسی را تحت تأثیر قرار دهد. از طرف دیگر، میان رفتار سیاسی و نوع دوستی رابطه‌ای تنگاتنگ وجود دارد. همان طور که گفته شد، نوع دوستی به معنای فراتر رفتن از خود و تمایل به کمک به دیگران بدون در نظر گرفتن منفعت شخصی است، در حالی که رفتار سیاسی مجموعه فعالیت‌هایی برای کسب، افزایش و اعمال قدرت نیز می‌باشد. با گسترش نقش دانشگاه‌ها در تربیت شهروندان مسئول و کنشگر، توجه به عوامل روان‌شناختی و اجتماعی مؤثر بر رفتارهای نوع‌دوستانه و مشارکت اجتماعی دانشجویان اهمیت فزاینده‌ای یافته است. نوع دوستی به عنوان یکی از مؤلفه‌های اساسی سرمایه اجتماعی، تحت تأثیر مجموعه‌ای از ویژگی‌های فردی و زمینه‌ای قرار دارد که در این میان، ویژگی‌های شخصیتی و رفتارهای سیاسی نقش برجسته‌ای ایفا می‌کنند. ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند نحوه ادراک فرد از مسائل اجتماعی، میزان حساسیت او نسبت به خیر عمومی و شیوه مشارکت در عرصه‌های اجتماعی و سیاسی را شکل دهند. از سوی دیگر، رفتارهای سیاسی به عنوان نمود عینی مشارکت مدنی، می‌توانند به عنوان سازوکاری واسطه عمل کرده و اثر ویژگی‌های شخصیتی را بر بروز رفتارهای نوع‌دوستانه

میزان بالایی از گشودگی به تجربه و روان‌رنجوری ممکن است به دلیل تجربه احساسات منفی، کمتر به نوع دوستی تمایل داشته باشند. ورهولست و همکاران (۲۰۱۰) نشان دادند ویژگی‌های شخصیتی افراد، از جمله برونگرایی، توافق‌پذیری و روان‌رنجوری، نقش مهمی در رفتارها و تصمیم‌گیری‌های اجتماعی آن‌ها دارند. ویژگی‌های شخصیتی، به عنوان الگوهای نسبتاً پایدار رفتار و نگرش فرد، نقش مهمی در تعیین رفتارهای اجتماعی و تعاملات میان فردی دارند.

در میان دانشجویان تربیت بدنی، طبق نتایجی که از پژوهش گربر و همکاران^۱ (۲۰۱۱) حاصل شد ویژگی‌های شخصیتی می‌توانند بر میزان رفتار سیاسی، یعنی تلاش برای نفوذ، دستیابی به منابع و حفظ موقعیت اجتماعی در محیط‌های گروهی، تأثیرگذار باشند. رفتار سیاسی در محیط‌های گروهی و سازمانی به تلاش‌های افراد برای نفوذ، دستیابی به منابع و حفظ موقعیت اجتماعی اشاره دارد که می‌تواند روابط بین فردی را تحت تأثیر قرار دهد. رفتار سیاسی شامل اسناد فرد از رفتارهای تمایل به خویش خدمتی است و به عنوان ارزشیابی ذهنی فرد درباره میزانی که محیط کار توسط افرادی که رفتار خویش خدمتی را نشان می‌دهند، مشخص می‌شود (اسمتس، ۲۰۲۱). رفتار سیاسی دارای دو بعد مثبت یا مشروع و بعد منفی یا نامشروع می‌باشد. آن دسته از نظریه‌پردازانی که رفتار سیاسی را از بعد منفی نگاه می‌کنند، سیاست را مترادف با فریب و نیرنگ می‌دانند و کسی که چنین رفتاری داشته باشد، به دنبال تأمین منافع شخصی خویش می‌باشد. اکثر مردم عادی به سیاست و رفتار سیاسی از بعد منفی نگاه می‌کنند و سیاست را همان فریب و نیرنگ می‌دانند. بر اساس دیدگاه دوم یا بعد مثبت، رفتار سیاسی یک فرایند طبیعی در سازمان است که به وسیله آن تعارض، تضاد و اختلاف بین گروه‌های مختلف و ذی‌نفع در سازمان حل و فصل می‌شود. بنابراین، بر این اساس سیاست همان گفت‌وگو، مذاکره و چانه‌زنی برای حل تعارضات و اختلافات بین افراد و گروه‌ها می‌باشد. بنابراین، از دیدگاه بعد مثبت، افرادی که نوع دوست هستند تمایل بیشتری به رفتارها و بازی‌های سیاسی دارند و از

²McDermott

¹ Gerber et al.

۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم = ۰؛ مخالفم = ۱؛ نظری ندارم = ۲؛ موافقم = ۳؛ تا کاملاً موافقم = ۴ مورد ارزیابی قرار می‌دهد. سازندگان اصلی برای این ابزار ضرایب آلفای کرونباخ را در دامنه‌ای از ۰/۶۸ تا ۰/۸۶ و همبستگی این ابزار را با پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا به عنوان شاخصی از روایی مناسب گزارش کردند. در ایران گروسی و همکاران (۲۰۰۱) برای این ابزار ضرایب همبستگی ۵ خرده‌مقیاس را بین ۰/۵۶ تا ۰/۸۷، ضرایب آلفای کرونباخ را در دامنه‌ای بین ۰/۸۷ تا ۰/۵۶ و همبستگی بین دو نسخه گزارش شخصی و نسخه ارزیابی مشاهده‌گر را در دامنه‌ای بین ۰/۶۶ تا ۰/۴۵ گزارش کردند.

پرسشنامه رفتار نوع دوستانه: پرسشنامه رفتارهای نوع دوستانه که توسط روسی (۲۰۰۴) ساخته شده و شامل ۴ گویه است. پاسخ به هر گویه از صفر تا ۱۰ نمره گذاری شده و نمره ۱۰ به بالاترین درجه از رفتار نوع دوستانه دلالت دارد. بالاترین نمره در این آزمون ۴۰ است. روسی (۲۰۰۴) برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۰ به عنوان شاخصی از همسانی درونی ابزار و با استفاده از تحلیل عاملی روایی سازه رضایت بخشی گزارش کرده است.

پرسشنامه رفتارهای سیاسی: پرسشنامه رفتارهای سیاسی که توسط دوبرین (۲۰۰۹) ساخته شده و شامل ۹ گویه است که هدف آن سنجش دامنه رفتارهای سیاسی است. نمره‌گذاری پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت دوگزینه‌ای (موافقم = ۱ / مخالفم = ۰) است و امتیاز کل از مجموع پاسخ‌ها محاسبه می‌شود. دوبرین (۲۰۰۹) برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۰ به عنوان شاخصی از همسانی درونی ابزار و با استفاده از تحلیل عاملی روایی سازه رضایت بخشی گزارش کرده است.

ملاحظات اخلاقی

در پژوهش حاضر ملاحظات اخلاقی پژوهش شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد.

برای جمع آوری داده‌ها پس از هماهنگی آماده سازی پرسشنامه‌ها به صورت برخط، ابتدا فراخوان شرکت در این پژوهش در دانشگاه قرار گرفت، بدین ترتیب تمامی افرادی که

تقویت یا تضعیف کنند. با وجود اهمیت این روابط، پژوهش‌های اندکی به بررسی هم‌زمان این متغیرها در قالب یک مدل جامع، به‌ویژه با استفاده از مدل‌یابی معادلات ساختاری و در میان دانشجویان تربیت بدنی که به دلیل ماهیت رشته خود نقش مهمی در ترویج فعالیت‌های جمعی و اجتماعی دارند، پرداخته‌اند؛ از این رو تبیین این روابط در بافت فرهنگی و اجتماعی شهرستان زاهدان می‌تواند خلأ پژوهشی موجود را تا حدی جبران کرده و مبنایی علمی برای برنامه‌ریزی‌های آموزشی و اجتماعی فراهم آورد. بنابراین، هدف پژوهش حاضر پاسخگویی به سؤال مقابل بود: آیا بین ویژگی‌های شخصیتی و نوع دوستی با نقش میانجی رفتارهای سیاسی در بین دانشجویان تربیت بدنی وجود دارد؟

روش‌شناسی پژوهش

هدف پژوهش کاربردی و روش این پژوهش از نوع توصیفی-همبستگی بود.

شرکت‌کنندگان

جامعه آماری این پژوهش دانشجویان تربیت بدنی شهرستان زاهدان استان سیستان و بلوچستان در بهار سال ۱۴۰۴ بود که از میان آنها ۳۰۲ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. از جمله ملاک‌های ورود به پژوهش اشتغال به تحصیل در رشته تربیت بدنی، سن ۲۰ تا ۴۰ سال، رضایت برای شرکت در پژوهش، عدم ابتلا به اختلال‌های عمده روان‌پزشکی (خودگزارش دهی) و عدم مصرف مواد و داروهای روان‌پزشکی (خودگزارش دهی) و از جمله ملاک‌های خروج از پژوهش عدم رضایت آگاهانه جهت شرکت در پژوهش، عدم پاسخگویی به تمام سؤالات پرسشنامه، ابتلا به اختلال‌های عمده روان‌پزشکی و وابستگی به مواد و مصرف داروهای روان‌پزشکی یا دریافت همزمان روان درمانی بود.

ابزار و شیوه گردآوری داده‌ها

پرسشنامه پنج عاملی نئو: پرسشنامه پنج عاملی نئو که توسط کاستا و مک‌ری (۱۹۸۹) ساخته شده و شامل ۶۰ گویه است که ۵ خرده مقیاس روان رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی را در یک طیف لیکرت

رفت. داده‌های پژوهش حاضر با استفاده از نرم‌افزار اسمارت پی.ال.اس نسخه چهارم تحلیل شد.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر ۲۰۱ زن (۶۶/۶ درصد) و ۱۰۱ مرد (۳۳/۴ درصد) حضور داشتند. در این پژوهش ۱۰۸ نفر (۳۵/۷۶) از شرکت‌کننده‌ها سن ۲۰ تا ۲۵ سال، ۸۸ نفر (۲۹/۱۴) درصد سن ۲۶ تا ۳۰ سال، ۵۷ نفر (۱۸/۸۷) درصد سن ۳۱ تا ۳۵ سال و ۴۹ نفر (۱۶/۲۳) درصد سن ۳۶ تا ۴۰ سال داشتند.

روش پردازش داده‌ها

از آمار توصیفی، شامل میانگین و انحراف استاندارد، برای خلاصه‌سازی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و مقیاس‌ها به کار

جدول ۱- آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی، میانگین واریانس اقتباس شده و شاخص‌های تک صفت- چند صفت

متغیر	آلفا	پایایی	AVE	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱. برونگرایی	۰/۴۸	۰/۷۱	۰/۲۲۱	-						
۲. توافق‌پذیری	۰/۵۱	۰/۴۴	۰/۱۴۸	۰/۹۴۵	-					
۳. رفتار سیاسی	۰/۷۳	۰/۷۷	۰/۱۸۴	۰/۴۹۹	۰/۵۸۶	-				
۴. روان رنجوری	۰/۵۰	۰/۵۶	۰/۱۶۲	۰/۸۴۰	۱/۰۲	۰/۷۲۶	-			
۵. نوع دوستی	۰/۶۷	۰/۷۰	۰/۵۰۸	۰/۳۴۸	۰/۳۷۰	۰/۲۷۹	۰/۳۹۶	-		
۶. وظیفه‌شناسی	۰/۴۶	۰/۷۷	۰/۲۸۱	۰/۸۹۹	۰/۸۱۲	۰/۵۱۶	۰/۸۲۲	۰/۲۹۴	-	
۷. گشودگی	۰/۵۱	۰/۶۳	۰/۱۸۲	۰/۸۷۶	۱/۰۲	۰/۶۶۱	۱/۰۲	۰/۳۲۵	۰/۹۵۲	-

انسجام مناسبی برخوردار بوده و روابط بین متغیرهای پنهان و شاخص‌های مشاهده‌پذیر به‌درستی تبیین شده‌اند. در مجموع، نتایج پایایی و برازش مدل، استفاده از ابزارهای پژوهش و ادامه تحلیل‌های ساختاری را موجه و قابل دفاع می‌سازد.

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد ضرایب مسیر مستقیم بین توافق‌پذیری با رفتار سیاسی ($\beta=0/026, P=0/082$)، روان رنجوری با رفتار سیاسی ($\beta=0/098, P=0/001$)، گشودگی نسبت به تجربه با رفتار سیاسی ($\beta=0/007, P=0/007$)، توافق‌پذیری با نودوستی ($\beta=0/296, P=0/001$) و رفتار سیاسی با نودوستی ($\beta=-0/385, P=0/001$) معنادار بود.

جدول ۱ نشان می‌دهد که میزان آلفای کرونباخ متغیرها در بازه ۰/۴۸ تا ۰/۷۳ قرار دارد و پایایی ترکیبی نیز در بازه ۰/۴۴ تا ۰/۷۷ گزارش شده است. نتایج حاکی از آن است که در اکثر متغیرها، ضرایب آلفای کرونباخ کمتر از ۰/۷۰ بوده و بنابراین از نظر پایایی، در سطح ضعیف ارزیابی می‌شوند. با این حال، ضرایب پایایی ترکیبی برای اغلب متغیرها در حد قابل قبول قرار دارند.

علاوه بر این، شاخص‌های برازش مدل شامل $CFI = 0.92$ ، $SRMR = 0.07$ و $RMSEA = 0.06$ نشان‌دهنده برازش مطلوب مدل اندازه‌گیری با داده‌های تجربی هستند. این شاخص‌ها تأیید می‌کنند که ساختار عاملی مدل از

جدول ۲- تحلیل مسیر ضرایب مستقیم و غیرمستقیم

sig	t	β	ضرایب مسیر
۰/۹۲۵	۰/۰۹۴	۰/۰۰۳	برونگرایی $\longleftrightarrow$ رفتار سیاسی
۰/۴۴۶	۰/۷۶۱	-۰/۰۹۷	برونگرایی $\longleftrightarrow$ نعدوستی
۰/۰۲۶	۲/۲۲	۰/۰۸۲	توافق پذیری $\longleftrightarrow$ رفتار سیاسی
۰/۰۰۱	۱/۹۶	۰/۲۹۶	توافق پذیری $\longleftrightarrow$ نعدوستی
۰/۰۰۱	۲/۰۰	-۰/۳۸۵	رفتار سیاسی $\longleftrightarrow$ نعدوستی
۰/۰۰۱	۳/۳۹	۰/۰۹۸	روان رنجوری $\longleftrightarrow$ رفتار سیاسی
۰/۳۶۱	۰/۹۱۴	-۰/۰۹۲	روان رنجوری $\longleftrightarrow$ نعدوستی
۰/۲۴۵	۱/۱۴	۰/۰۳۸	وظیفه شناسی $\longleftrightarrow$ رفتار سیاسی
۰/۱۸۴	۱/۳۳	-۰/۱۳۶	وظیفه شناسی $\longleftrightarrow$ نعدوستی
۰/۰۰۷	۲/۶۹	۰/۰۹۲	گشودگی نسبت به تجربه $\longleftrightarrow$ رفتار سیاسی
۰/۶۳۵	۰/۴۷۵	۰/۰۵۷	گشودگی نسبت به تجربه $\longleftrightarrow$ نعدوستی
۰/۹۳۴	۰/۰۸۳	-۰/۰۰۱	برونگرایی $\longleftrightarrow$ رفتار سیاسی $\longleftrightarrow$ نعدوستی
۰/۱۱۹	۱/۵۶	-۰/۰۳۲	توافق پذیری $\longleftrightarrow$ رفتار سیاسی $\longleftrightarrow$ نعدوستی
۰/۱۱۰	۱/۶۰	-۰/۰۳۸	روان رنجوری $\longleftrightarrow$ رفتار سیاسی $\longleftrightarrow$ نعدوستی
۰/۳۷۳	۰/۸۹۰	-۰/۰۱۵	وظیفه شناسی $\longleftrightarrow$ رفتار سیاسی $\longleftrightarrow$ نعدوستی
۰/۱۲۷	۱/۵۲	-۰/۰۳۵	گشودگی نسبت به تجربه $\longleftrightarrow$ رفتار سیاسی $\longleftrightarrow$ نعدوستی

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد توافق‌پذیری، روان‌رنجوری و گشودگی نسبت به تجربه با رفتارهای سیاسی دانشجویان تربیت‌بدنی ارتباط معناداری داشتند؛ به‌گونه‌ای که این ابعاد شخصیت به‌صورت مستقیم بر رفتارهای سیاسی اثرگذار بودند. همچنین نتایج پژوهش نشان داد توافق‌پذیری و رفتارهای سیاسی با نعدوستی دانشجویان تربیت‌بدنی ارتباط معناداری داشتند. نتایج پژوهش حاضر با نتایج حاصل از پژوهش‌های آمورمینو و همکاران (۲۰۲۵)؛ اودا (۲۰۱۴)؛ گریر و همکاران (۲۰۱۱) و زتلر و همکاران (۲۰۱۱) همسو بود.

در تبیین رابطه رفتار سیاسی با نعدوستی می‌توان گفت رفتار سیاسی به‌عنوان نمود عینی مشارکت فرد در فرآیندهای مدنی و

اجتماعی، نقش مهمی در شکل‌گیری و تقویت رفتارهای نوع‌دوستانه ایفا می‌کند. رفتار سیاسی فعالانه، چه از طریق مشارکت در انتخابات، کنش‌های مدنی، فعالیت‌های تشکلی دانشجویی یا حمایت از سیاست‌های اجتماعی، می‌تواند حساسیت فرد نسبت به نیازهای دیگران و خیر جمعی را افزایش دهد. از منظر نظری، مشارکت سیاسی آگاهانه و مسئولانه باعث می‌شود افراد بیشتر درک کنند که رفتارهای آن‌ها می‌تواند بر رفاه و زندگی دیگران تأثیر بگذارد و در نتیجه، انگیزه‌های نوع‌دوستانه و داوطلبانه در آنان تقویت شود (گریفیت و همکران^۱، ۲۰۲۴). این رابطه همچنین با دیدگاه‌های روان‌شناسی اجتماعی همخوان است که مشارکت اجتماعی و سیاسی را به‌عنوان مکانیسمی برای تقویت همدلی، مسئولیت‌پذیری و سرمایه اجتماعی می‌داند. در تبیین این یافته‌ها

¹ Griffith et al.

اعتراضی یا هیجان محور بینجامد. بر این اساس، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که روان‌رنجوری بیش از آنکه سطح مشارکت سیاسی را به‌صورت یکنواخت کاهش یا افزایش دهد، بر «نوع» و «کیفیت» رفتار سیاسی اثر می‌گذارد. این تبیین با دیدگاه‌های تعاملی در روان‌شناسی سیاسی همخوان بوده و بر ضرورت توجه به سازوکارهای هیجانی در تحلیل رفتار سیاسی دانشجویان تأکید دارد.

روان‌رنجوری به‌عنوان یکی از ابعاد پنج‌گانه شخصیت، با تجربه هیجان‌های منفی مانند اضطراب، افسردگی و بی‌ثباتی هیجانی شناخته می‌شود و از این رو می‌تواند بر رفتارهای اجتماعی از جمله نوع‌دوستی اثرگذار باشد. از منظر نظری، افراد با سطوح بالای روان‌رنجوری به دلیل تمرکز بیشتر بر تهدیدها و نگرانی‌های درونی، منابع شناختی و هیجانی کمتری برای توجه به نیازهای دیگران در اختیار دارند؛ بنابراین ممکن است در موقعیت‌های اجتماعی، کمتر رفتارهای نوع‌دوستانه خودانگیخته نشان دهند (برانج و اسمیت، ۲۰۲۴). با این حال، برخی دیدگاه‌ها مطرح می‌کنند که حساسیت هیجانی بالای این افراد می‌تواند آن‌ها را نسبت به رنج دیگران آگاه‌تر سازد و در شرایط خاص، به بروز نوع‌دوستی مبتنی بر همدلی منجر شود، هرچند این نوع‌دوستی اغلب ناپایدار و وابسته به وضعیت هیجانی لحظه‌ای است (هیسلر و همکاران، ۲۰۲۰). در تبیین نتایج پژوهشی حاضر می‌توان گفت رابطه روان‌رنجورخویی و نوع‌دوستی رابطه‌ای ساده و خطی نیست، بلکه تحت تأثیر متغیرهای میانجی و تعدیل‌گر قرار دارد. عواملی مانند رفتار سیاسی می‌توانند جهت شدت این رابطه را تغییر دهند. از این رو، یافته‌ها نشان می‌دهد که روان‌رنجورخویی لزوماً مانع نوع‌دوستی نیست، بلکه زمینه‌ای هیجانی فراهم می‌کند که در تعامل با سایر ویژگی‌های فردی و موقعیتی می‌تواند به کاهش یا حتی تقویت رفتارهای نوع‌دوستانه منجر شود. این تبیین با رویکردهای تعاملی شخصیت همخوان است و بر ضرورت توجه به سازوکارهای روان‌شناختی عمیق‌تر در تحلیل رفتارهای اجتماعی تأکید دارد. یکی از مسیرهای تبیینی مهم در این میان، نقش میانجی رفتار سیاسی است. افراد

می‌توان بیان کرد که رفتار سیاسی می‌تواند به‌عنوان یک پیش‌نیاز یا محرک برای بروز رفتارهای نوع‌دوستانه عمل کند. مشارکت سیاسی فعال، به ویژه زمانی که مبتنی بر ارزش‌های جمعی و عدالت‌خواهانه باشد، تجربه‌های اجتماعی مثبت، تعاملات گروهی و احساس تعلق به جامعه را افزایش می‌دهد و این امر زمینه را برای رفتارهای داوطلبانه، حمایت اجتماعی و همکاری با دیگران فراهم می‌کند (کاس، ۲۰۰۱). یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که میزان و کیفیت مشارکت سیاسی دانشجویان می‌تواند پیش‌بینی‌کننده معناداری برای رفتارهای نوع‌دوستانه باشد و بر این اساس، تقویت فرهنگ مشارکت مدنی و آگاهی سیاسی در دانشگاه‌ها می‌تواند به افزایش رفتارهای نوع‌دوستانه و مسئولانه بین دانشجویان منجر شود.

در تبیین رابطه روان‌رنجورخویی با رفتار سیاسی می‌توان گفت روان‌رنجورخویی به‌عنوان یکی از ابعاد اصلی شخصیت، با بی‌ثباتی هیجانی، اضطراب، نگرانی مزمن و حساسیت بالا نسبت به تهدیدها شناخته می‌شود و این ویژگی‌ها می‌توانند بر نحوه نگرش و رفتار سیاسی افراد اثرگذار باشند. از منظر نظری، افراد دارای سطوح بالای روان‌رنجورخویی معمولاً محیط اجتماعی و سیاسی را پرمخاطره‌تر ادراک می‌کنند و در نتیجه، واکنش‌های سیاسی آن‌ها بیشتر تحت تأثیر هیجان‌های منفی مانند ترس، خشم یا بی‌اعتمادی شکل می‌گیرد (بلیس و همکاران، ۲۰۲۵). این وضعیت می‌تواند به الگوهای خاصی از رفتار سیاسی منجر شود؛ از جمله کناره‌گیری سیاسی، مشارکت ناپایدار یا مشارکت واکنشی که بیشتر در پاسخ به تهدیدهای ادراک‌شده و نارضایتی‌ها بروز می‌یابد تا بر اساس تحلیل عقلانی و بلندمدت. در تبیین این یافته‌ها می‌توان بیان کرد که رابطه روان‌رنجورخویی با رفتار سیاسی رابطه‌ای پیچیده و وابسته به زمینه است. روان‌رنجوری از یک سو می‌تواند به کاهش مشارکت سیاسی سازنده و آگاهانه منجر شود، زیرا اضطراب و بدبینی مانع احساس کارآمدی سیاسی و اعتماد اجتماعی می‌شود؛ اما از سوی دیگر، در برخی شرایط اجتماعی و سیاسی، همین حساسیت هیجانی ممکن است به افزایش مشارکت

¹ Blais et al.

توافق‌پذیری و رفتار سیاسی عمدتاً از طریق سازوکارهای انگیزشی و بین‌فردی قابل توضیح است (رانکو، ۲۰۲۳). توافق‌پذیری بالا با تقویت احساس مسئولیت اجتماعی، اعتماد به دیگران و تمایل به خیر عمومی همراه است و این امر می‌تواند مشارکت سیاسی را نه به‌عنوان ابزاری برای تعارض، بلکه به‌عنوان راهی برای حفظ هماهنگی و منافع جمعی معنا کند. بر این اساس، نتایج پژوهش نشان می‌دهد که افراد توافق‌پذیر بیشتر درگیر الگوهای مشارکت سیاسی سازنده و همیارانه می‌شوند و کمتر به رفتارهای سیاسی افراطی یا تقابلی گرایش دارند. این یافته‌ها با رویکردهای شخصیت‌محور در روان‌شناسی سیاسی همسو بوده و بر اهمیت نقش ویژگی‌های بین‌فردی در شکل‌دهی به رفتار سیاسی دانشجویان تأکید دارد.

افرادى که از انعطاف‌پذیری، همدلی و روحیه همکاری بیشتری برخوردارند، تمایل بیشتری به نشان دادن رفتارهای نوع‌دوستانه دارند و در تعاملات اجتماعی خود گرایش به حمایت و همکاری با دیگران دارند. به عبارت دیگر، ویژگی‌های شخصیتی مرتبط با توافق‌پذیری می‌تواند به عنوان عامل مؤثری در شکل‌گیری رفتارهای نوع‌دوستانه و ایجاد محیط‌های اجتماعی مثبت در دانشگاه عمل کند (اشتون، ۲۰۲۳). علاوه بر این، دانشجویانی که از نظر شخصیتی سازگار و همدل هستند، در محیط‌های سیاسی و اجتماعی فعال‌تر عمل می‌کنند و این مشارکت سیاسی زمینه را برای بروز رفتارهای نوع‌دوستانه فراهم می‌کند. رفتار سیاسی، به عنوان میانجی، نشان می‌دهد که مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی، تصمیم‌گیری‌های گروهی و ایفای نقش‌های مسئولانه، می‌تواند مسیر اثرگذاری ویژگی‌های شخصیتی بر نوع‌دوستی را هموارتر کند. به عبارت ساده‌تر، توافق‌پذیری و تمایل به نوع‌دوستی وقتی در چارچوبی از مشارکت فعال و مسئولانه در فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی قرار می‌گیرند، بیشتر به رفتارهای کمک‌کننده و حمایت‌گرانه منجر می‌شوند. این نکته اهمیت محیط‌های آموزشی و اجتماعی را که فرصت‌هایی برای فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی فراهم می‌کنند، برجسته می‌کند.

با سطح بالای روان‌رنجورخویی به دلیل نگرانی، بدبینی و احساس ناامنی بیشتر، ممکن است درگیر الگوهای خاصی از رفتار سیاسی شوند؛ از جمله کناره‌گیری سیاسی، بی‌اعتمادی به نهادها یا مشارکت سیاسی مبتنی بر واکنش‌های هیجانی. این الگوها می‌توانند حس کارآمدی اجتماعی و مسئولیت جمعی را تضعیف کرده و در نتیجه، فرصت‌ها و انگیزه‌های بروز نوع‌دوستی اجتماعی و مدنی را کاهش دهند. در تبیین این یافته‌ها، می‌توان استدلال کرد که رفتار سیاسی به‌عنوان یک سازوکار اجتماعی - روان‌شناختی، رابطه میان روان‌رنجورخویی و نوع‌دوستی را تعدیل و میانجی‌گری می‌کند. به این معنا که روان‌رنجورخویی از طریق اثرگذاری بر نوع مشارکت سیاسی (فعال، منفعل یا اعتراضی) بر میزان گرایش فرد به رفتارهای نوع‌دوستانه اثر می‌گذارد. در شرایطی که رفتار سیاسی فرد روان‌رنجور به سمت مشارکت آگاهانه و جمع‌گرایانه هدایت شود، نوعی نوع‌دوستی ساختاریافته و نهادمند (مانند حمایت از گروه‌های اجتماعی یا کنش‌های مدنی) می‌تواند تقویت شود. بنابراین نتایج نشان می‌دهد که اثر روان‌رنجورخویی بر نوع‌دوستی نه مستقیم، بلکه وابسته به کیفیت و جهت‌گیری رفتار سیاسی است و این امر ضرورت توجه به متغیرهای میانجی اجتماعی را در تحلیل روابط شخصیتی برجسته می‌سازد.

در تبیین رابطه توافق‌پذیری با رفتار سیاسی می‌توان گفت توافق‌پذیری به‌عنوان یکی از ابعاد پنج‌گانه شخصیت، با ویژگی‌هایی نظیر همدلی، همکاری، اعتماد بین‌فردی و گرایش به حفظ روابط هماهنگ اجتماعی شناخته می‌شود و این خصوصیات می‌توانند بر نحوه مشارکت و رفتار سیاسی افراد اثرگذار باشند. از منظر نظری، افراد با سطح بالای توافق‌پذیری معمولاً نسبت به دیگران نگرش مثبت‌تری دارند و تمایل بیشتری به اجتناب از تعارض و تقویت انسجام اجتماعی نشان می‌دهند (اشتون، ۲۰۲۳)؛ از این رو، رفتار سیاسی آن‌ها اغلب در قالب مشارکت‌های مسالمت‌آمیز، قانون‌مدار و مبتنی بر همکاری جمعی بروز می‌یابد. این افراد ممکن است بیشتر به فعالیت‌های سیاسی نهادمند، مانند رأی‌دهی، عضویت در تشکلهای مدنی و حمایت از سیاست‌های مبتنی بر عدالت و رفاه اجتماعی گرایش داشته باشند. در تبیین این یافته‌ها می‌توان بیان کرد که رابطه

همدلی، درک بین فردی و ارزش‌های جهان‌شمول می‌شود (بروس، ۲۰۲۱)؛ که همگی از پیش‌نیازهای مهم نوع‌دوستی به شمار می‌آیند. بنابراین از منظر نظری، انتظار می‌رود گشودگی به تجربه با گرایش بیشتر به رفتارهای داوطلبانه، کمک‌رسانی اجتماعی و حمایت از دیگران همراه باشد. در تبیین یافته‌های پژوهش، می‌توان بیان کرد که رابطه مثبت میان گشودگی به تجربه و نوع‌دوستی عمدتاً از طریق سازوکارهای شناختی و ارزشی تبیین می‌شود. گشودگی بالا افراد را به بازاندیشی در هنجارهای سنتی و پذیرش ارزش‌های انسان‌گرایانه سوق می‌دهد و این امر می‌تواند نوع‌دوستی را نه صرفاً به‌عنوان یک واکنش هیجانی، بلکه به‌صورت یک انتخاب آگاهانه و مبتنی بر ارزش‌های درونی تقویت کند. افزون بر این، این صفت شخصیتی امکان درگیری فعال‌تر با مسائل اجتماعی و اخلاقی را فراهم می‌سازد که در نهایت به بروز پایدارتر و تعمیم‌یافته‌تر رفتارهای نوع‌دوستانه منجر می‌شود. بدین ترتیب، نتایج نشان می‌دهد که گشودگی به تجربه نقش مهمی در تبیین تفاوت‌های فردی در نوع‌دوستی ایفا می‌کند و این رابطه با رویکردهای شناختی - فرهنگی در روان‌شناسی شخصیت همسو است. علاوه بر این، گشودگی به تجربه به‌عنوان یکی از ابعاد بنیادی شخصیت، با انعطاف‌پذیری شناختی، تحمل ابهام، پذیرش تنوع و گرایش به ارزش‌های نو و فراملی شناخته می‌شود و این ویژگی‌ها می‌توانند به‌طور غیرمستقیم بر پیامدهای اجتماعی فرد اثرگذار باشند. یکی از مسیرهای مهم این اثرگذاری، رفتار سیاسی است. افراد دارای گشودگی بالا معمولاً نگرش‌های سیاسی پیچیده‌تر، انتقادی‌تر و کمتر جزم‌اندیشانه دارند و تمایل بیشتری به مشارکت سیاسی آگاهانه، گفت‌وگو محور و مبتنی بر ارزش‌های دموکراتیک و عدالت اجتماعی نشان می‌دهند. این الگوهای رفتاری سیاسی می‌توانند حساسیت فرد را نسبت به مسائل جمعی و خیر عمومی افزایش داده و زمینه را برای بروز نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی مثبت فراهم کنند. در تبیین این یافته‌ها می‌توان بیان کرد که رفتار سیاسی نقش میانجی معناداری در رابطه میان گشودگی به تجربه و نوع‌دوستی ایفا می‌کند. به این معنا که گشودگی به تجربه از طریق جهت‌دهی به سبک و محتوای رفتار سیاسی - نظیر حمایت از سیاست‌های

در تبیین رابطه گشودگی به تجربه با رفتار سیاسی می‌توان گفت گشودگی به تجربه به‌عنوان یکی از ابعاد اساسی شخصیت، با کنجکاوی فکری، پذیرش ایده‌های نو، تحمل ابهام و انعطاف‌پذیری شناختی همراه است (اشتون، ۲۰۲۳)؛ و این ویژگی‌ها می‌توانند نقش مهمی در شکل‌گیری نگرش‌ها و رفتارهای سیاسی افراد ایفا کنند. از منظر نظری، افراد دارای سطح بالای گشودگی به تجربه تمایل بیشتری به جست‌وجوی اطلاعات متنوع، بازاندیشی انتقادی در باورهای موجود و پذیرش دیدگاه‌های متفاوت دارند؛ امری که آن‌ها را به مشارکت سیاسی آگاهانه‌تر و پیچیده‌تر سوق می‌دهد. این افراد معمولاً کمتر دچار جزم‌اندیشی سیاسی می‌شوند و گرایش بیشتری به ارزش‌های دموکراتیک، عدالت اجتماعی و سیاست‌های تحول‌گرا نشان می‌دهند، که همگی می‌توانند به افزایش مشارکت مدنی و سیاسی منجر شوند. در تبیین این یافته‌ها می‌توان بیان کرد که رابطه مثبت میان گشودگی به تجربه و رفتار سیاسی از طریق سازوکارهای شناختی و ارزشی تبیین می‌شود. گشودگی بالا زمینه شکل‌گیری نگرش‌های سیاسی مبتنی بر تفکر انتقادی و حساسیت نسبت به مسائل اجتماعی را فراهم می‌سازد و در نتیجه، احتمال مشارکت فرد در فعالیت‌های سیاسی رسمی و غیررسمی، نظیر بحث‌های سیاسی، فعالیت‌های مدنی و حمایت از کنش‌های جمعی افزایش می‌یابد. بنابراین نتایج پژوهش نشان می‌دهد که گشودگی به تجربه نه تنها بر نگرش‌های سیاسی، بلکه بر بروز عملی رفتارهای سیاسی نیز اثرگذار است و این یافته‌ها با رویکردهای تعاملی شخصیت و سیاست همخوانی داشته و بر اهمیت توجه به ویژگی‌های شخصیتی در تحلیل رفتار سیاسی دانشجویان تأکید می‌کند.

گشودگی به تجربه به‌عنوان یکی از ابعاد اصلی شخصیت، با کنجکاوی شناختی، انعطاف‌پذیری فکری، پذیرش تفاوت‌ها و علاقه به ایده‌ها و تجارب نو شناخته می‌شود و از این رو می‌تواند بستر مناسبی برای شکل‌گیری نگرش‌ها و رفتارهای نوع‌دوستانه فراهم آورد. افراد دارای گشودگی بالا معمولاً جهان اجتماعی را به‌صورت گسترده‌تر و کمتر خودمحورانه ادراک می‌کنند و نسبت به دیدگاه‌ها، فرهنگ‌ها و نیازهای متفاوت حساسیت بیشتری نشان می‌دهند. این ویژگی شناختی - نگرشی باعث تقویت

و مناطق جغرافیایی مختلف می‌تواند به افزایش تعمیم‌پذیری نتایج کمک کند.

از منظر کاربردی، نتایج این پژوهش می‌تواند در طراحی برنامه‌های آموزشی و فرهنگی دانشگاه‌ها، به‌ویژه در حوزه تربیت بدنی، مورد استفاده قرار گیرد؛ به‌گونه‌ای که با تقویت مشارکت سیاسی آگاهانه و مسئولانه، زمینه بروز رفتارهای نوع‌دوستانه و اجتماعی دانشجویان فراهم شود. همچنین توجه به ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان در برنامه‌ریزی‌های فرهنگی و اجتماعی می‌تواند به ارتقای سرمایه اجتماعی، مسئولیت‌پذیری مدنی و همبستگی اجتماعی در محیط‌های دانشگاهی کمک کند. این پژوهش گامی مهم در جهت بررسی رابطه بین ویژگی‌های شخصیت رفتارهای سیاسی و نوع دوستی برداشت اگرچه رفتارهای سیاسی نتوانستند نقش میانجی را در این رابطه ایفا کنند اما یافته‌های تحقیق نشان داد که مشارکت سیاسی و رفتار سیاسی می‌تواند به طور مستقل بر نوع دوستی تأثیر بگذارد. پژوهش حاضر بر ضرورت تلفیق روانشناسی شخصیت و علوم سیاسی برای درک جامع تر رفتارهای انسانی تأکید دارد و امید می‌رود زمینه ساز پژوهش‌های گسترده تر در این حوزه باشد. در مجموع یافته‌ها نشان می‌دهد اگرچه رفتار سیاسی نتوانست نقش میانجی را ایفا کند، ولی تأثیر مستقل آن بر نوع‌دوستی حاکی از اهمیت نگرش‌های سیاسی به‌عنوان متغیری کلیدی در این رابطه است.

تشکر و قدردانی

از تمامی دانشجویانی که در انجام این پژوهش همکاری کردند، صمیمانه سپاسگزاری می‌شود.

تعارض منافع

نویسندگانی هیچ گونه تعارض منافی ندارند.

برابری طلبانه، مشارکت مدنی و کنشگری اجتماعی—به تقویت نوع‌دوستی منجر می‌شود. در این چارچوب، نوع‌دوستی نه صرفاً به‌عنوان یک گرایش بین‌فردی، بلکه به‌صورت نوع‌دوستی مدنی و اجتماعی بروز می‌یابد. بنابراین نتایج نشان می‌دهد که گشودگی به تجربه با فعال‌سازی مشارکت سیاسی مبتنی بر ارزش‌های انسانی و جمع‌گرایانه، اثر غیرمستقیم و پایداری بر رفتارهای نوع‌دوستانه دارد و این تبیین با رویکردهای تعاملی شخصیت و سیاست در روان‌شناسی اجتماعی همخوانی دارد.

از جمله محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به استفاده از طرح پژوهشی همبستگی و مدل‌یابی معادلات ساختاری اشاره کرد که اگرچه امکان بررسی روابط علی فرضی را فراهم می‌سازد، اما استنباط علی قطعی را محدود می‌کند. همچنین جامعه آماری پژوهش به دانشجویان تربیت بدنی شهرستان زاهدان محدود بوده است که این امر تعمیم‌پذیری نتایج به سایر رشته‌ها، گروه‌های سنی و بافت‌های فرهنگی - اجتماعی را با احتیاط همراه می‌سازد. اتکای پژوهش بر ابزارهای خودگزارشی نیز می‌تواند تحت تأثیر سوگیری‌های پاسخ‌دهی اجتماعی و تمایل به ارائه تصویر مطلوب از خود قرار گیرد، به‌ویژه در متغیرهایی مانند نوع‌دوستی و رفتارهای سیاسی که ماهیت ارزشی و هنجاری دارند. افزون بر این، عدم بررسی متغیرهای زمینه‌ای نظیر وضعیت اقتصادی - اجتماعی، تجربه‌های مشارکت مدنی پیشین و سطح آگاهی سیاسی می‌تواند بر دقت تبیین روابط میان متغیرها اثرگذار باشد. با توجه به یافته‌ها و محدودیت‌های پژوهش، پیشنهاد می‌شود مطالعات آینده از طرح‌های طولی یا شبه‌آزمایشی برای بررسی پویایی روابط میان ویژگی‌های شخصیتی، رفتارهای سیاسی و نوع‌دوستی استفاده کنند تا امکان تبیین علی دقیق‌تری فراهم شود. همچنین گسترش جامعه آماری به سایر رشته‌های دانشگاهی، دانشگاه‌ها

References

1. Li M, Chu Z. (2026). Study on the impact of altruism on the emotions of second language english learner from the perspective of positive psychology. *Learning and Motivation*. 93:102244. <https://doi.org/10.1016/j.lmot.2026.102244>
2. Stocks EL, Lishner DA. (2023). Altruism. In: Friedman HS, Markey CH, editors. *Encyclopedia of Mental Health* (Third Edition). Oxford: Academic Press; 62–7.
3. Sumon MSR, Shahinuzzaman M. (2025). Social engagement, positive psychological attributes, and altruism among young people in Bangladesh. *Children and Youth Services Review*. 177:108452. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2025.108452>
4. Amormino P, Venticinque JS, Marsh AA. (2025). The altruistic personality: Insights from research with extraordinary altruists. *Current Opinion in Psychology*. 65:102055. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2025.102055>
5. South SC, Jarnecke AM, Vize CE. (2018). Sex differences in the Big Five model personality traits: A behavior genetics exploration. *Journal of Research in Personality*. 74:158–65. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2018.03.002>
6. Klammer S, Schwarz L, Kruger O, Koch K, Erb M, Scheffler K, et al. (2017). Association between Neuroticism and Emotional Face Processing. *Sci Rep*. 7(1):17669. <https://doi.org/10.1038/s41598-017-17706-2>
7. Tov W, Nai ZL, Lee HW. (2016). Extraversion and Agreeableness: Divergent Routes to Daily Satisfaction With Social Relationships. *J Pers*. 84(1):121–34. <https://doi.org/10.1111/jopy.12146>
8. Jourdy R, Petot J-M. (2017). Relationships between personality traits and depression in the light of the “Big Five” and their different facets. *L'Évolution Psychiatrique*. 82(4):e27–e37. <https://doi.org/10.1016/j.evopsy.2017.08.002>
9. Oda R, Machii W, Takagi S, Kato Y, Takeda M, Kiyonari T, et al. (2014). Personality and altruism in daily life. *Personality and Individual Differences*. 56:206–9.
10. Verhulst B, Hatemi PK, Martin NG. (2010). The nature of the relationship between personality traits and political attitudes. *Personality and Individual Differences*. 49(4):306–16. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2009.11.013>
11. Gerber AS, Huber GA, Doherty D, Dowling CM. (2011). The Big Five Personality Traits in the Political Arena. *Annual Review of Political Science*. 14: 265–87. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-051010-111659>
12. Smets K. (2021). Chapter 18 - Aging and politics: age differences in political behavior in comparative perspective. In: Ferraro KF, Carr D, editors. *Handbook of Aging and the Social Sciences* (Ninth Edition): Academic Press; 287–300.
13. McDermott R. (2017). Chapter 34 - Culture, Brain, and Behavior: The Implications of Neural Plasticity and Development on Social Contexts and Political Structures. In: Tibayrenc M, Ayala FJ, editors. *On Human Nature*. San Diego: Academic Press; 579–97. 14.
14. Zettler I, Hilbig BE, Haubrich J. (2011). Altruism at the ballots: Predicting political attitudes and behavior. *Journal of Research in Personality*. 45(1):130–3. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2010.11.010>
15. Costa PT, McCrae RR. (1989). The NEO-PI/NEO-FFI manual supplement. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources. <https://psycnet.apa.org/doi/10.4135/9781849200479.n9>

16. Costa PTMR. (1992). Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
17. Garoosi Farshi MT, Mehryar AH, Ghazi Tabatabaee M. (2001). Application of The NEOPI-R test and analytic Evaluation of it's characteristics and factorial structure among Iranian university students Al-Zahra Human Sciences Quarterly. 11(39):173-98. In Persian.
18. Rossi AS. (2004). Social responsibility to family and community. In: Brim OG, Ryff, C. D., Kessler, R. C, editor. How Healthy Are We? A National Study of Well-being at Midlife. Chicago: University of Chicago Press; 550-85.
19. DuBrin AJ. (2009). Political Behavior in Organizations: SAGE Publications, Inc.
20. Griffith ZM, Polet J, Lintunen T, Hamilton K, Hagger MS. (2024). Social cognition, personality and social-political correlates of health behaviors: Application of an integrated theoretical model. Social Science & Medicine. 347:116779. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2024.116779>
21. Kaase M. (2001). Databases, Core: Political Science and Political Behavior. In: Smelser NJ, Baltes PB, editors. International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences. Oxford: Pergamon; 3251-5.
22. Blais MA, Rivas-Vazquez R, Ruchensky JR, Stein MB. (2025). Personality and Personality Disorders. In: Stern TA, Wilens TE, Fava M, editors. Massachusetts General Hospital Comprehensive Clinical Psychiatry (Third Edition). Philadelphia: Elsevier; 411-23.
23. Branje S, Smit A. (2024). Personality traits. In: Troop-Gordon W, Neblett EW, editors. Encyclopedia of Adolescence (Second Edition). Oxford: Academic Press; 320-9.
24. Hisler GC, Krizan Z, DeHart T, Wright AGC. (2020). Neuroticism as the intensity, reactivity, and variability in day-to-day affect. Journal of Research in Personality. 87:103964. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.jrp.2020.103964>
25. Ashton MC. (2023). Chapter 3 - Personality Structure Classifying Traits. In: Ashton MC, editor. Individual Differences and Personality (Fourth Edition): Academic Press; 2023. p. 63-87.
26. Runco MA. (2023). Chapter 2 - Personality and Motivation. In: Runco MA, editor. Creativity (Third Edition): Academic Press; 37-79.
27. Ashton MC. (2023). Chapter 9 - Personality and Life Outcomes. In: Ashton MC, editor. Individual Differences and Personality (Fourth Edition): Academic Press; 207-36.
28. Brose A. (2021). Chapter 47 - Personality and stress. In: Rauthmann JF, editor. The Handbook of Personality Dynamics and Processes: Academic Press; 1209-29